

LBRIS

We know
books

The research for the translation of this work was performed with the financial assistance of the European Union. The views expressed herein can in no way be taken to reflect the official opinion of the European Union.

Documentarea pentru traducerea acestei cărți a fost făcută cu sprijinul financiar al Uniunii Europene. Punctele de vedere exprimate în această carte nu reflectă sub nicio formă opinia oficială a Uniunii Europene.

Funded by
the European Union

GOETHE
INSTITUT

MAYTE UCEDA

Maestrul zahărului

Traducere de
MONICA MANOLACHI

 UNIVERS

LIBRIS | We know books
alta. Bătăile de tobă și cântecele africane se înalță spre cerul tropical, cu speranța că vor fi purtate de vânt până spre vatra strămoșilor lor. În baraca creolilor se aude plânsetul unei noi vieți.

Este o fată.

A venit pe lume ca să îndure capriciile bărbaților.

Deschid ochii și îl privesc pe Esteban, cu mintea plină de chipuri de femei.

Capitolul 1

Colombres. Nordul Spaniei, aprilie 1894

Stimate Părinte Galo,

Avem nevoie de o soție pentru maestrul nostru zăbărar. Când o veți găsi, vă rugăm să ne trimiteți un portret cu ea. Vă voi plăti cheltuielile de călătorie când voi veni în oraș, ceea ce, cu ajutorul lui Dumnezeu, va fi spre sfârșitul anului. Când faceți alegerea, vă rog să țineți cont de rigorile cliimei tropicale – căutați o tânără sănătoasă, care să nu aibă părul tern, unghiile casante sau dinții cariști. Aveți mare grijă la dinți, pentru că se știe: prin stricăciunea gurii intră bolile în corp.

Profit de ocazie să vă aduc la cunoștință că meseria de maestru zăbărar este vitală pentru obținerea celui mai deosebit tip de zahăr. Gradul de puritate al acestuia se apreciază folosind simțurile: mirosindu-l, atingându-l și ascultându-l. Un adevărat ritual, care îi face pe acești maștri indispensabili și unici. Nu vi se pare nemaipomenit?

Casa lui Víctor Grimani, căci așa se numește meșterul nostru, este una dintre cele mai bune de la moșie, cu o grădină frumoasă și mai mulți servitori la dispoziție, așa că am încredere că veți găsi o tânără demnă de aceste circumstanțe.

În așteptarea veștilor de la dumneavoastră, vă salut cu respect.

*Frisia Noriega
Dos Hermanos, martie 1894*

La ora siestei, povara lumii devenea prea grea pentru părintele Galo. Cu stomacul plin, prăbușit pe masă lângă un pahar cu vin, s-a trezit liniștit după douăzeci de minute de moleșeală sufletească. Primul lucru pe care l-au văzut ochii lui somnoroși a fost scrisoarea de la Frisia Noriega, pe care încă o ținea în mână.

„Doamne-ajută“, s-a rugat el, luptându-se cu somnolența acelor prime ore ale după-amiezii, temându-se să nu alunece cumva într-o lene fără leac, sursa tuturor viciilor și a păcatelor.

A lăsat scrisoarea pe masă, s-a ridicat în picioare și s-a întins cu o mișcare greoaie, căutând să-și reașeze oasele și fluidele la locul lor. După aceea s-a dus la dulapul cu provizii ca să își toarne un păhărel de lichior, cel mai bun remediu pentru a-și păstra căldura naturală a corpului și a se apăra de stricăciunile trupești.

Cu paharul în mână, se gândea la plantațiile de trestie de zahăr din Cuba, mari centre negustorești, din care mulți fii ai țării se îmbogățiseră în ultimele decenii. Unul dintre aceștia era don Pedro Villar, soțul Frisiei Noriega și stăpânul moșiei Dos Hermanos din îndepărtata insulă Cuba, provincia spaniolă de peste mări.

Într-o națiune ruinated de războaie, sisteme de cultivare învechite și suprapopulare, singura cale de a prospera era aderarea la politicile care încurajau emigrația peste mări. Din localitățile Spaniei plecau tineri adolescenți, singuri și neliniștiți. Plecau de la vârste fragede, ca să evite serviciul militar obligatoriu, care le acapara viețile timp de mai bine de un deceniu. Părintele Galo îi spovedea și îi binecuvânta chiar în piață, lângă diligența care avea să îi ducă la gară sau în portul de îmbarcare cel mai apropiat. Aveau câte o valiză jerpelită, o bocceluță pe umăr și o durere sfâșietoare în piept. După câțiva ani, când tinerii deveneau bărbați și doreau să își întemeieze o familie, obișnuiau să se întoarcă în satele lor ca să își caute soții. Și de acest lucru se

ocupa iar părintele, deși îi venea din ce în ce mai greu să găsească fete dispuse să se mărite cu necunoscuți.

S-a gândit la Mar Altamira, fiica doctorului din Colombres, o fată cultivată și destul de elegantă. Necăsătorită, deși trecuse de treizeci de ani. Doctorul Justino Altamira îi spusese într-o zi că, dacă s-ar fi născut bărbat, Mar ar fi fost un medic bun. Își petrecea timpul cu el, făcea clisme, – Doamne sfinte – preleva mostre de spută, vindeca răni infectate, re poziționa oase și alina colici. Se zvonea prin sat că la un moment dat, îi ceruse unui tânăr din capitală, zvelt ca un dandy francez, să îi arate limba, ca să afle de ce anume suferă.

Părintele se gândea și ofta. Trecând peste toate aceste lucruri, care nu îi erau deloc favorabile, domnișoara Mar era o fată înaltă, subțire și cu maniere rezervate. Nu lua în seamă bârfele din care reieșea că-i prea bărbătoasă, fiindcă lumea de la țară mereu vorbea de rău pe cineva, iar dacă îi lipsea acea delicatețe feminină atât de apreciată de bărbați, poate avea nevoie de darurile unui maestru zăhărar, care să îi completeze farmecul.

Don Galo a izbucnit în râs la gândul acesta năstrușnic, dar și-a zis că se va duce a doua zi la casa doctorului, ca să îi prezinte propunerea.

Capitolul 2

Casa doctorului Altamira era o clădire modestă din piatră, cu ornamente la balcoane și galerii din lemn. Părintele Galo se mândrea că îl cunoaște bine pe doctor, care, deși lui nu-i convenea, era liberal, ateu și progresist. Soția lui, doña Ana Martínez, era „doamna doctor“ din Colombres doar pentru că era măritată cu el. Ei îi plăcea să cultive plante medicinale în grădina casei, pe care le oferea gratuit pacienților care nu își permiteau să cumpere sirop de la farmacie. Justino nu vedea cu ochi buni gestul soției, pentru că nu erau puțini cei care nu mai veneau la el să îi consulte și preferau să îi ceară ei câteva plănțuțe care să le aline durerile, fără a mai fi nevoie să scoată bani din buzunar. Totuși, tolera situația pentru că o iubea pe Ana mai presus de orice.

Ea era mândră de fiecare dintre copiii lor. Cei doi băieți își dedicaseră viața științei și practicau medicina în orașul Gijón ca specialiști în boli cronice și secrete¹. Singura lor fată crescuse auzindu-și părinții discutând despre lucrările lui Concepción Arenal și Emilia Pardo Bazán² și se pricepea să facă injecții. Erau fericiți în felul lor, deși Ana purta în inimă o rană care nu voia să se vindece, pentru că, deși avea trei copii, născuse de patru ori.

¹ Boli care atrăgeau stigmatizarea socială (n. tr.).

² Scriitoare spaniole care s-au remarcat în epocă prin implicarea în reforme sociale, mai ales în ceea ce privește drepturile și educația femeilor (n. tr.).

În fața porții de fier care dădea spre mica lor grădină, părintele Galo și-a amintit de un schimb de replici cu doña Ana: „Nu-i mai citești fetei din cărțile lui Pardo Bazán, că nu-i fac niciun bine“, îi spusese el. Dar ea îi replicase: „Știi că sunt femei care pleacă în călătorii și se aventurează în junglă și mănâncă împreună cu maimuțele?“. „Cu maimuțele? Dumnezeu Mare!“

Din aceste motive, părintele se temea că propunerea lui nu va fi bine primită. Așa că, fără prea mari speranțe, a oftat, și-a potrivit pălăria și a bătut la ușă. Nu a durat mult și i-a deschis Basilia, servitoarea.

— Ziua bună, Basi. Stăpânii sunt acasă?

— Ziua bună, don Galo. Doctorul s-a dus la secretarul municipal. Se pare că și-a scrântit un os, dar nu cred c-o să întârzie. Vreți să intrați?

A fost de acord și Basi l-a poftit să se așeze pe o bancă din antreul spațios, situată față în față cu ușa care dădea spre cabinetul medicului.

— Cum îți merge, fata mea?

Femeia a ridicat din umeri.

— Ca de obicei, părinte.

— Când vrei, poți veni să te spovedești. Știi că, dacă nu scapi la timp de gândurile negre, ajungi să te îmbolnăvești.

— Ce gânduri negre să am eu, don Galo?

— Ranchiuna, fata mea, ranchiuna, păcatul cel mai greu de scos de la inimă.

— După atâția ani de viață, nu mai simt așa ceva.

— Mă bucur pentru tine, fiindcă te-a luminat Domnul, fără să-ți dai seama.

— Dacă ziceți dumneavoastră...

I-a răspuns pe un ton care l-a băgat pe părinte la bănuiele, așa că acesta nu i-a mai spus nimic.

— Mă duc s-o caut pe stăpână.

Uitându-se la ea cum se depărta cu pas domol, părintele a rămas dus pe gânduri: câte suferise femeia asta de când Diego Camblor, bărbatul ei și pricina tuturor necazurilor, se hotărâse să emigreze la moșia lui don Pedro Villar din Cuba! Înainte de a pleca pe mare, femeia i-a promis că la scurtă vreme se va duce după el, dar timpul trecea și în sat nu se mai știa nimic despre Diego Camblor. Mulți au fost de părere atunci că el plecase fiindcă ea nu îi născuse niciun copil și el nu suportase așa ceva.

La doi ani după plecarea lui Diego, când Basi deja credea că bărbatul ei murise, a primit o scrisoare neașteptată, scrisă de mâna lui, în care îi spunea că nu se mai întoarce în sat:

„Mi-am unit destinul cu o altă femeie. Și nu fiindcă nu țin la tine. Eu te iubesc, dar știi că mereu mi-am dorit să am urmași, iar pântecul tău e sterp și uitat de Dumnezeu“.

Din ziua aceea, Basi și-a pus haine de doliu și le-a spus vecinilor că bărbatul ei a murit, cu toate că toți știau că nu-i adevărat.

Din clipa aceea, a început să sufere de toate bolile pe care le catalogase știința până atunci. Văzând-o părăsită, fără mijloace de întreținere și bolnavă, don Galo a ajutat-o să intre ca slujnică în casa medicului Altamira. Așa rezolva el dintr-o lovitură cele mai presante probleme ale femeii: sănătatea și banii. Doctorul Justino a trebuit să o trateze pe noua servitoare de o mulțime de boli spontane: dureri de ureche, dureri de cap, dureri de oase, dureri de ficat, moleșeală, probleme la stomac, slăbiciune musculară și tot felul de isterii. Și în cazul tuturor acestor suferințe, doctorul folosisese același sirop spirtoș: o bază de vin de Málaga, în care adăuga două uncii de opiu, o uncie de șofran și o drahmă¹

¹ Veche unitate de măsură întrebuițată în trecut mai ales în farmacie, reprezentând 4,38 grame (n. red.).

de scorțișoară și cuișoare. Cu poțiunea aceea menținea în limite normale starea de sănătate a servitoarei, convins că toate problemele ei aveau aceeași origine tropicală: Diego Camblor.

— Mi-ați adus pe cap o slujnică strașnică, părinte, îi spusese doctorul atunci. Am impresia că eu sunt cel care muncește pentru ea, în loc să fie invers.

Când a sosit doña Ana, părintele s-a ridicat în picioare. În timp ce se salutau, a intrat în casă și doctorul Justino, cu geanta într-o mână. În spatele lui venea Mar. După ce s-au strâns cu toții în bibliotecă și s-au așezat la o masă rotundă, pe care se odihneau diverse cărți de medicină, preotul le-a vorbit despre scrisoarea pe care o primise de la moșia Dos Hermanos.

— Și fiindcă Mar nu-i măritată, m-am gândit mai întâi la ea. Se pare că maestrul zăhărar are pe plantație cea mai importantă funcție, nu e doar un simplu muncitor și se bucură de privilegii salariale și de proprietăți. Este, cum se zice, o partidă bună.

Doña Ana și-a întors fața către fiica ei. Aceasta privea încrunțată și cu ochii țintă la cotorul unei cărți, pe care cădea lumina dimineții. Doctorul Justino își mângâia barba, dus pe gânduri, și, fiindcă niciunul dintre cei trei nu reacționa la propunere, părintele a scos scrisoarea din buzunarul sutanei și a extras portretul bărbatului, ca să i-l ofere lui Mar.

— Nu vă supărați, don Galo, a spus fata refuzându-l cu un gest din mână. N-am de gând să plec departe de familie. Mi se pare o adevărată nebunie. În plus, dacă mă mărit, nu-l voi putea ajuta pe tata la cabinet. Și asta-i ce mă face pe mine cea mai fericită.

— Fata mea, – a zis doctorul – poate ar trebui să te mai gândești. Ce-o să se întâmple când mă pensioneze?

— Nu știi, tată, dar poate că până atunci vom putea și noi, femeile, să mergem la universitate.

— Să te-audă Dumnezeu, a zis doña Ana. Nu-i absurd că țara asta construiește universități încă de acum șase secole, doar pentru ca numai jumătate din populație să le frecventeze? Și nu-i și mai de neconceput ca, în cazuri excepționale, însuși consiliul de miniștri să decidă dacă o femeie se poate înscrie la facultate? Care familie se poate pune cu un guvern întreg, pentru ca fiicele să aibă parte de educație?

Mar și-a pus mâna pe brațul mamei, ca să o liniștească, știind că subiectul acesta o revolta la fel de mult ca pe ea.

— În orice caz, adăugă doña Ana mai senină, vă mulțumim că v-ați deranjat să veniți până la noi. Dacă ajută la ceva, vă promit să mai discutăm pe tema asta. Mar va da un răspuns clar în câteva zile. E bine așa?

Părintele Galo s-a ridicat în picioare.

— Mulțumesc, doña Ana, dacă mai discutăm, atunci m-am liniștit. Sincer vă spun, cred că-i o șansă bună pentru fata dumneavoastră. Altfel, nici n-aș fi venit.

— Și noi vă mulțumim că v-ați gândit la noi.

Au ieșit din bibliotecă, și-au luat rămas bun prietenește, iar Basi l-a însoțit pe părinte până la ușă. Înainte să iasă, i s-a adresat femeii.

— Amintește-ți ce ți-am spus despre ranchiună, fata mea. Dacă simți că te ispitește, vino pe la mine.

Părintele Galo nu a mai așteptat ca slujnica să îi răspundă și a pornit cu pas ușor, dezamăgit și dus pe gânduri. Familia Altamira îi promisese că se va mai gândi, dar observase în ochii lui Mar o hotărâre nezdruccinată și îi era limpede că ea era cea care avea să hotărască.

Abia duminica următoare, după slujbă, Mar s-a apropiat de el, ca să îi confirme lucrul de care se temea: refuza propunerea.

Atunci părintele a început iar să caute. În zilele următoare a vizitat acele gospodării mai răsărite, unde trăiau fete de măritat,

dar acestea fie erau logodite, fie părinții lor nu vedeau cu ochi buni ideea de a le trimite așa de departe, căsătorindu-le cu un om despre care nu știau nimic. După ce a isprăvit cu familiile instărite, părintelui nu i-a rămas altă opțiune decât să urce pe măgărița lui, Fermina, și să străbată drumurile pline de noroi, ca să treacă și pe la țărani, cu burduful de vin atârnat pe umăr, ca să-și astâmpere setea și să se încălzească.

A constatat mai puțină șovăială din partea lor când venea vorba să-și dea fetele, ba chiar unii le prezentau ca pe niște cașuri rotunde din piață, lăudându-le virtuțile și ascunzându-le defecatele, dar niciuna nu a reușit să îl convingă.

În timpul slujbei din duminica următoare, părintele Galo a observat un cuplu de țărani simpli, Tomás și Xona, care trăiau la marginea satului și aveau patru copii. Aveau grijă și de o nepoată rămasă văduvă de foarte tânără. Faptul că era văduvă putea fi un obstacol, dar, fiind atât de disperat, a hotărât să le facă și lor o vizită, totuși.